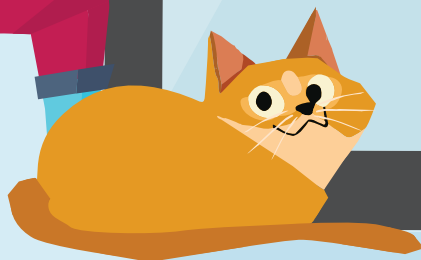

NETISSÄ VASTUULLISESTI JA TURVALLISESTI

OPAS KOULUTIETÄ ALOITTAVAN
LAPSEN VANHEMMILLE

CGI

Netissä vastuullisesti ja turvallisesti - Opas koulutietä aloittavan lapsen vanhemmille
@ CGI 2019

Tuottaja: Tämän oppaan on tuottanut CGI. Voit ladata oppaan nettiversion osoitteessa **spoofy.fi**.

Painettuja oppaita voit tilata osoitteella **spoofy-game.fi@cgi.com**.

Tekstit: Pia Hämäri, Anni Linturi, Pauliina Nikko-Takala ja Sanna Rauhala

Kuvitus: Hanna Ahtosalo, Linda Kokkonen, Jaana Nissinen, Laura Pihl ja Tiina Räsänen

Graafinen suunnittelu ja julkaisu: Kirsi Ranta

SISÄLLYS

Yhteistyöllä kohti turvallisempaa digiarkea 4–5

Netissä piilevät vaarat 6–9

Aikuisen vastuu: opeta lapsi varoivaiseksi netissä 10–13

Keskustelun tueksi 14–23

1. Käytöstavat verkossa
2. Yksityisyyden suojaaminen
3. Kehen ja mihin voi luottaa
4. Laitteiden ja ohjelmistojen tietoturvallisuus

Kun vahinko tapahtuu 24–25

Spoofy – peli, joka luo lapsista arjen kybersankareita 26–27

Mistä saa lisätietoa? 28

YHTEISTYÖLLÄ KOHTI

TURVALLISEMPAA DIGIARKEA

Valtaosa lapsista saa ensimmäisen matkapuhelimensa peruskoulun ensimmäisillä luokilla. Oma puhelin luo turvaa ja auttaa lapsen ja vanhempien keskinäisessä viestinnässä.

Lapset ovat tyypillisesti eteviä teknologian käyttäjiä jo koulua aloittaessaan. Heillä on valtavasti mahdollisuuksia ja taitoa käyttää älylaitteita ja nettiä, mutta miten on vastuullisen ja turvallisen käytön laita? Harvalla aikuisellakaan on riittäviä tietoja tai taitoja suojautua nykypäivän kyberturvallisuushilta, kuten nettikiusaamiselta, huijauksilta tai vihapuheelta.

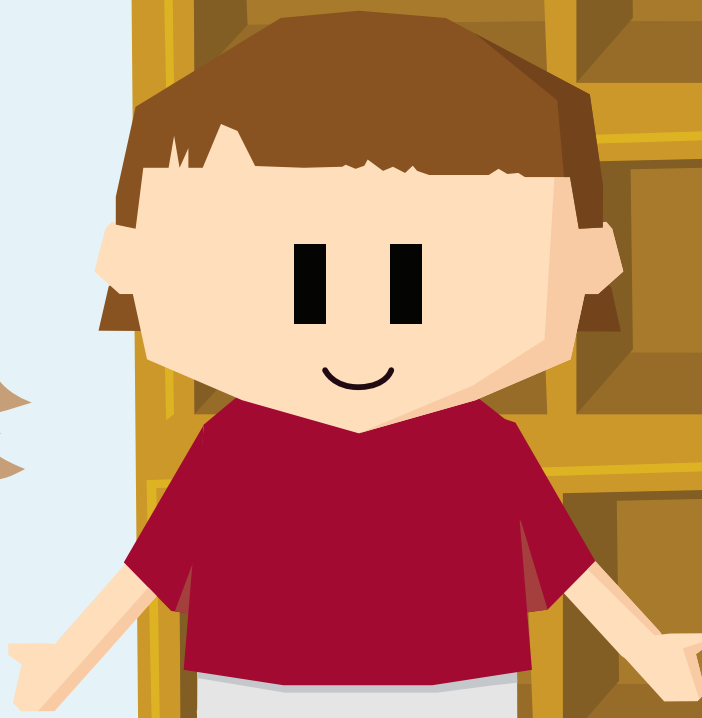
Suuri osa haasteista on ratkaistavissa lisäämällä ihmisten tietoja ja taitoja sekä kannus-

tamalla heitä valppauteen. Koulujen nykyisen opetussuunnitelman yhtenä tavoitteena on kehittää oppilaiden osaamista ohjaamalla heitä käyttämään teknologiaa vastuullisesti ja turvallisesti. Lasten vanhemmilla on kuitenkin tärkein rooli asian varmistamisessa. Netin turvallisesta käytöstä tulisi keskustella lapsen kanssa ja sitä on myös harjoiteltava yhdessä. Toisaalta on hyvä muistaa myös hengittää – kaikki internetissä ei ole vaarallista, etenkin jos osaa toimia oikein.

Tähän tarpeeseen toteutimme Spoofy-pelin, joka tutustuttaa lapset netin turvallisuustaitoihin hauskan seikkailun lomassa. Tämä opas on pelin oheismateriaali ja tarkoitettu lasten vanhemmille, keskustelun tueksi.

HAUSKAA YHTEISTÄ
OPPIMISMATKAA ARJEN
KYBERSANKARIKSI!

YHTEISTYÖSSÄ

CGI

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto
Kyberturvallisuuskeskus

VALTION
KEHITYSYHTIÖ

Nordea

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

TURKU

JYVÄSKYLÄ

NETISSÄ PIILEVÄT

VAARAT

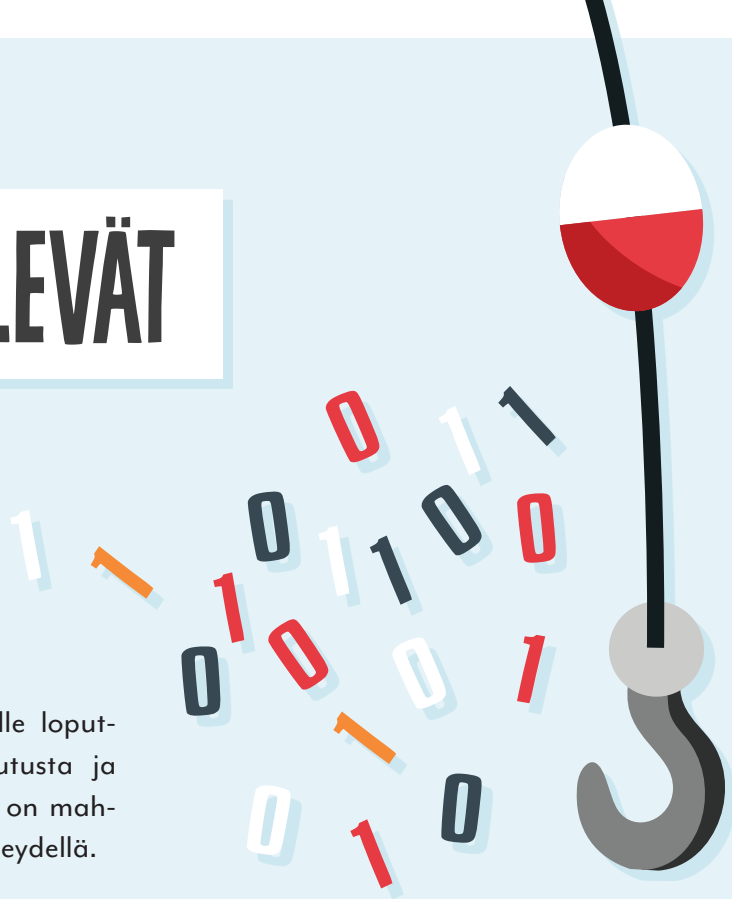
Internet tarjoaa lapsille ja aikuisille loputtoman määrän tietoa, vuorovaikutusta ja viihdettä. Jo useimmilla taaperoilla on mahdollisuus käyttää älylaitteita nettiyhteydellä.

Älypuhelimien ja -laitteiden yleistymisen myötä lapset pääsevät käsiksi netin sisältöihin ja sovelluksiin, joita ei välttämättä valvo kukaan luotettava ja turvallinen aikuinen.

Sosiaalisen median kanavat ovat pyrkineet enenevissä määrin luomaan mahdollisia rajoitteita esimerkiksi ikärajojen kautta, mutta fakta on, että internetin sisältöä ei voi täysin hallita. Tärkeää onkin opettaa lapsi käyttämään internetiä vastuullisesti ja turvallisesti. Vaaroista huolimatta on hyvä muistaa, että

suurin osa lapsista on internetissä turvassa. Lapselle kannattaa kertoa myös internetin hyvistä puolista ja mahdollisuuksista. Pelotteilu ei kanna pitkälle.

Keskusteluyhteyden auki pitäminen auttaa lasta toimimaan oikein ja kertomaan asiasta tilanteiden sattuessa. Mikäli lapsi ei tiedä vaaroista, hän ei osaa toimia oikein niitä kohdatessaan.

HUONOT KÄYTÖSTAVAT NETISSÄ

Netin eri palveluissa viestitään usein nimimerkillä, jonka johdosta siellä on vaikeampaa ylläpitää hyviä käytöstapoja. On helppo unohtaa, että vastapuolella on myös ihminen.

DIGITAALINEN JALANJÄLKI

Netissä on helppo levittää itsestään tai muista sisältöä ymmärtämättä, kuinka kauaskantoiset seuraukset asialla voi olla. Se mitä nettiin laittaa jää sinne, yleensä ikuisesti.

VAARANPAIKAT - NÄITÄ LAPSI VOI

KIUSAAMINEN

Nettikiusaaminen on valitettavan yleistä ja helppoa. Kiusaamista voi tapahtua esimerkiksi pelisivustoilla, tekstiviesteissä, sähköpostissa, pikaviestipalveluissa, nettisivuilla, sosiaalisen median palveluissa ja chateissa.

HUIJAUKSET

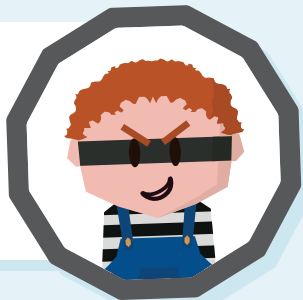

Lapsille voidaan kohdistaa viestejä, joita he eivät välttämättä ymmärrä tai tunnista huijaukseksi. Heitä voidaan esimerkiksi pyytää osallistumaan kilpailuun, lähettämään kiertokirje eteenpäin tai klikkaamaan mainosta.

SOPIMATON SISÄLTÖ

Lapsille sopimatonta sisältöä voi osin pyrkiä välttämään teknologian avulla, mutta kaikkea on mahdotonta valvoa. Jos lapsi ei tiedä tällaisesta sisällöstä, hän voi säikähtää eikä välttämättä kerro vanhemmalle asiasta.

KOHDATA

VIRUKSET ELI HAITTAOHJELMAT

Väärän linkin klikkaaminen tai käyttäjätunnusten syöttäminen huijaussivustolle voi aiheuttaa sen, että laitteeseen pääsee asentamaan haittaohjelma. Näiden avulla varkaat pyrkivät tyypillisesti varastamaan joko tietoa tai rahaa.

YKSITYISYYDEN MENETYS

Lasten tai perheen henkilökohtaisten tietojen jakaminen voi johtaa vakaviin vaaratilanteisiin. Vääriin käsiin joutuneet yksityiset tiedot voivat aiheuttaa esimerkiksi identiteettivarkauden.

GROOMING

ELI NETISSÄ TAPAHTUVA LASTEN

SEKSUAALISEN HYVÄKSIKÄYTÖN

VALMISTELU

Tapahtumaketju käynnistyy tyypillisesti sosiaalisen median palveluissa luomalla lapsen luottamussuhde. Netti mahdollistaa pääsyn keskusteluyhteyteen lähes kenen tahansa kanssa. Harva lapsi ymmärtää, että netissä kaikki eivät ole sitä, mitä väittävät olevansa.

AIKUISEN VASTUU

OPETA LAPSI VAROVAISEKSI NETISSÄ

Se hetki, kun lapsi saa ensimmäisen nettiyhteydellä varustetun laitteen käyttöönsä, on viimeistään oikea hetki opettaa uusien mahdollisuuksien mukanaan tuomaa vastuuta.

Älylaitteiden turvallinen käyttö vaatii taitoja, joita on harjoiteltava aina aikuisen kanssa. Taidot on opetettava lapsille koulun ja vanhempien yhteistyönä. Koulussa keskitytään tyypillisesti teknologian vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön, kun taas vanhempien vastuulla on varmistaa turvallinen netinkäyttö arjessa. Opittujen taitojen harjoittelua tulisi tehdä sekä koulussa että kotona.

Nykyisen älylaitesukupolven vanhemmat opettelevat vasta itsekkin sitä, mikä on digitaalisessa maailmassa järkevää tai turvallista.

Kuinka nämä taidot voi opettaa lapselle, jos ei niitä välttämättä osaa itsekään? Vastuu opettamisesta on kuitenkin aina aikuisella. Mikäli aihe tuntuu vieraalta, tutustu asiaan ensin itse, jonka jälkeen on helpompi käydä keskustelua lapsen kanssa.

Aikuisen reaktiot voivat vaikuttaa myös siihen, miten lapset kertovat mieltään painavista asioista. Jos vanhempi suhtautuu negatiivisesti vaikeisiin aiheisiin, miten lapsi uskaltaisi kertoa niistä? On ensiarvoisen tärkeää tuoda aihe lapsen tietoisuuteen jo ennen kuin vahinkoja tapahtuu.

Aseta ensimmäisistä netinkäyttökerroista alkaen lapselle selkeät säännöt. Huomioi kuitenkin, että liian tiukkojen ja epärealististen sääntöjen asettaminen ei auta, koska netinkäyttöä ei voi valvoa joka hetki.

Rohkaise lastasi kertomaan säännöllisesti sekä hyvistä että huonoista kokemuksista netissä. Kun lapsi tottuu jakamaan sinulle kokemuksiaan, hänen on helpompi kertoa myös ikävämmissä asioista. Pyri myös ylläpitämään luottamuksellista suhdetta lapseen, jotta hän tietää, että voi tarvittaessa kääntyä puoleesi.

Sinä vanhempana olet lapsesi tärkein esikuva. Lapset omaksuvat helposti vanhempiensa tapoja ja asenteita. Näytä itse hyvää esimerkkiä ja keskustele avoimesti lapsesi kanssa tämän oppaan teemoista. Vastuullisuus ja turvallisesti toimiminen ovat pitkälti asenteita, jotka opitaan. Parhaimmillaan lapsena saatu oppi kantaa läpi koko elämän.

HYVÄ KÄYDÄ LÄPI

LAPSEN KANSSA:

- ✓ Millaiset säännöt kotona on netin käytölle ja miksi
- ✓ Millaiset säännöt pätevät kavereiden luona
- ✓ Mitä palveluita saa käyttää ja mitä ei
- ✓ Mitä netistä saa ladata ilman lupaa
- ✓ Keiden kanssa netissä kannattaa kommunikoida ja miten
- ✓ Miten kannattaa toimia, kun näkee netissä sopimatonta sisältöä tai jotain, mitä ei ymmärrä

PARHAIMMILLAAN LAPSENA
SAATU OPPI KANTAA LÄPI
KOKO ELÄMÄN.

KÄYTÖSTAVAT VERKOSSA

Keskustele lapsen kanssa siitä, miten netissä ollaan kohteliaita ja miten otetaan toiset huomioon. Vanhempana sinä voit kannustaa ja rohkaista lastasi toimimaan myönteisesti ja turvallisesti toisia kohtaan.

Tärkeää on neuvoa mitä pitää tehdä silloin, jos joutuu netissä kiusatuksi tai jos huomaa, että toista kiusataan. Nettikiusaamista on myös, jos toiselle aiheutuu mielipahaa tahattomasti tai vahingossa. Kiusaamiseen on puututtava aina. Pyydä lasta kertomaan aina luotettavalle aikuiselle, jos häntä nimitellään tai uhkaillaan, jotta asia voidaan ratkaista yhdessä.

Monesti nettikiusaaminen on osa muuta kiusaamista. Yllättävän usein kiusaaminen ylittää jopa rikoksen rajat, jolloin siitä tulee poliisiasia. Tällöin on tärkeää tunnistaa tilanne ja toimia sen mukaisesti.

HYVÄ KÄYDÄ LÄPI

LAPSEN KANSSA:

- ✓ Miten toimia, jos itse tulee kiusatuksi
- ✓ Mitä tehdä, jos huomaa, että muita kiusataan
- ✓ Mikä netissä on sopivaa käytöstä ja mikä ei
- ✓ Miten toimia, jos on itse kiusannut muita

TYYPILLISIMPIÄ NETTI- KIUSAAMISEN MUOTOJA OVAT ESIMERKIKSI:

Haukkuminen ja
ilkeät kommentit

Kiristäminen

Ahdistelu

Väärän tiedon levittäminen ja mustamaalaus

Häirintä

Uhkailu

Nöyryyttäminen ja
nolostuttaminen

Epämiellyttävät vihjailevat
ja seksuaaliset viestit

Matkiminen ja
pilkkaaminen

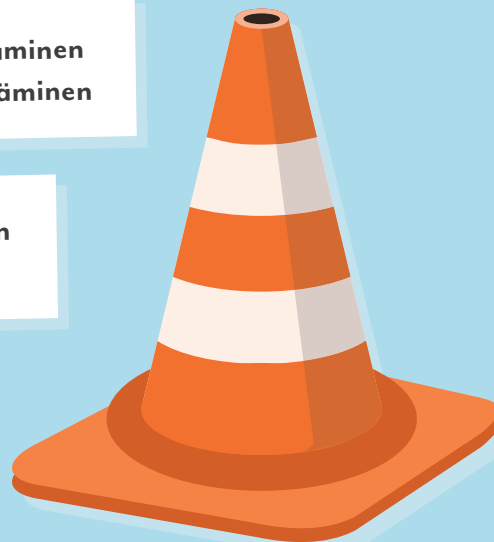
Yksityisen tiedon
jakaminen

Sanasodan aiheuttaminen
tahallisesti ja ärsyttämisen

Ryhmästä eristäminen
ja poissulkeminen

Salaa kuvaaminen
ja salakatselu

Kuvien ja videoiden
levittäminen luvatta

YKSITYISYYDEN SUOJAAMINEN

Huolehdi, että lapsi ei jaa nettiin yksityistä tietoa itsestä tai kavereista. Yksityistä tietoa ovat muun muassa koko nimi, koti-osoite, puhelinnumero ja salasanat.

K kaikki, mitä netissä jakaa, voi joutua väriin käsiin. Myös sellaiset viestit ja sisällöt, jotka kuvittelee lähettävänsä yksityisenä, voivat lähteä leviämään. Netissä kaikki on mahdollista taltioida ilman, että sitä saa koskaan tietää.

Monissa lasten suosimissa peleissä ja palveluissa kommunikointi tapahtuu viestien, puheen tai videokuvan välityksellä. Nettikeskustelua ei kuitenkaan voi eikä kannatakaan täysin kieltää, koska sosiaalinen media perustuu tiedon jakamiselle. Lasten voi olla vaikeaa arvioida, minkä tiedon itsestään voi kertoa ja mitkä asiat kannattaa jättää kertomatta. Pelisääntöjen kannattaa olla siis selvät.

HYVÄ KÄYDÄ LÄPI

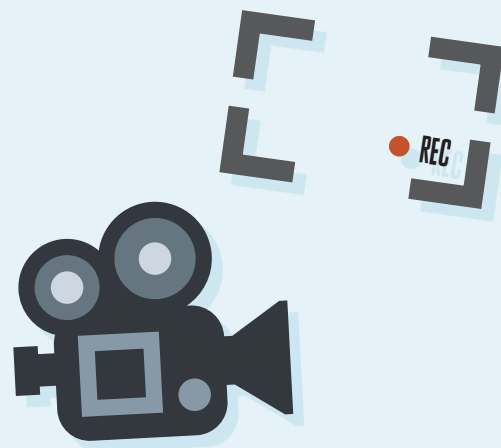
LAPSEN KANSSA:

- ✓ Mitä tietoa tai sisältöä itsestä tai kavereista ei saa jakaa nettiin
- ✓ Ilman lupaa ei saa jakaa kenenkään kuvaa tai videota
- ✓ Esimerkkien avulla voi havainnollistaa yksityisen ja julkisen tiedon eroa. Jos lapsi ei toivo esimerkiksi valokuvaa julkaistavaksi koulun seinällä, on se syytä jättää julkaisematta myös netissä.

KEHEN JA MIHIN

VOI LUOTTAA?

Netin mahdollisuudet uuden tiedon lähteenä ovat kiistattomat. Tiedon luotettavuutta on kuitenkin osattava arvioida kriittisesti. Keskustele lapsen kanssa siitä, että kaikki netissä oleva tieto ei välttämättä ole totta. Uutta tietoa hakiessa kannattaa tutustua useampaan eri lähteeseen. Pyri kasvattamaan lapsesta kriittinen mediankäyttäjä.

Yhä useammin lapsille kohdistetaan mainontaa ja viestejä vilpillisissä tarkoituksissa. Tyypillisesti sähköpostilla tai tekstiviestillä lähetetyissä huijausviesteissä, lähettäjä on naamioitunut luotettavaksi tahoksi, kuten pankiksi tai elokuvateatteriketjuksi. Näissä viesteissä lapsia voidaan

kehottaa osallistumaan kilpailuun tai pyydetään lähettämään lahjoja tai rahaa. Mikäli tällainen mainos tai viesti vaikuttaa liian hyvältä ollakseen totta, se tuskin on totta. Myös lasten ihailemat sosiaalisen median vaikuttajat voivat käyttää asemaansa hyväksi.

Huijausviestejä ja haitallisia linkkejä voi olla myös sosiaalisen median palveluissa ja tavallisilla internetsivustoilla. Nettisivujen selaajia yritetään saada myös klikkaamaan esimerkiksi ponnahdusikkunoita, joiden kautta laitteeseen voi saada haittaohjelman. Tällaisia viestejä ei kannata avata, linkkejä klikata tai antaa mitään pyydettyjä tietoja.

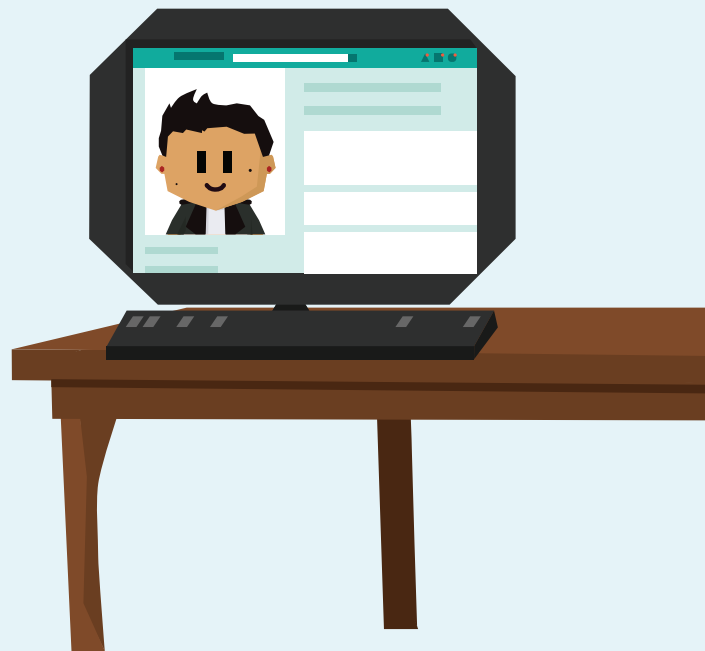
Opeta lapselle, että hänen tulisi kertoa aina luotettavalle aikuiselle, jos hän vastaanottaa kysymyksiä herättävän viestin. Opeta lapselle myös, että netissä voi toimia epärehellisiä tai vilpillisiä ihmisiä. Nettituttu on eri asia kuin kasvokkain tunnettu kaveri. Lapsen on tärkeää ymmärtää, että vaikka hän olisi keskustellut jonkun kanssa netissä kuukausienkin ajan ja jopa saanut kuvia nettikaveristaan, ei silti voi olla varma, kuka ruudun toisella puolella on.

Jos tuntematon alkaa yhtäkkiä kyselemään lapsen koulupäivästä, kehuu lasta runsaasti tai osoittaa suurta mielenkiintoa hänen tekemisiään kohtaan, on tämä tyypillinen aikuisen tapa yrittää saada lapsen luottamus. Lapsi voi myös tuntea velvollisuudekseen tehdä mitä häneltä pyydetään, koska nettituttu on kannustanut ja kehunut häntä. Lapselle voi kertoa, että hänen tehtävänsä ei ole täyttää toisten toiveita eikä miellyttää kaikkia, varsinkaan netissä.

Vääränlainen huomio voi kohdistua lapseen sukupuolesta riippumatta. Lapsia voidaan muun muassa kiristää estämällä pelissä eteneminen tai lahjoa pelissä tehtävien ostosten avulla. Pelissä etenemistä vastaan lapselta

saatetaan pyytää esimerkiksi henkilökohtaisia tietoja tai kuvia, joita kiristäjä voi hyödyntää jatkossa.

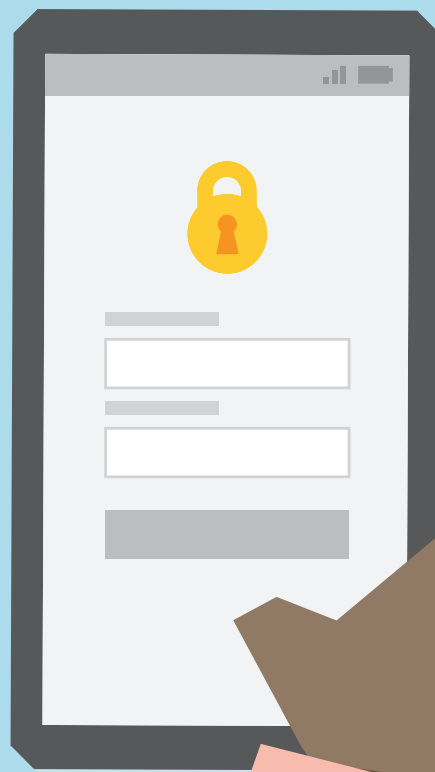
Tärkeintä on se, että lapsi uskaltaa kertoa luotettavalle aikuiselle netissä kohtaamis-
taan hämmentävistä tai pelottavista asioista. Keskustelkaa niistä usein ja positiivisessa hengessä. Kannusta lasta kertomaan kaikista mieltä askarruttavista asioista.

HYVÄ KÄYDÄ LÄPI

LAPSEN KANSSA:

- ✓ Mitkä ovat netissä luotettavia tiedonlähteitä
- ✓ Minkälaisia huijauksia netissä voi tulla eteen
- ✓ Miten toimia, jos epäilee, että on saanut huijausviestin
- ✓ Mitkä ovat pelisäännöt nettituttujen kanssa
- ✓ Miten toimia, jos joku nettituttu pyytää lähettämään hänelle yksityisiä tietoja, kuvia tai videoita

LAITTEIDEN JA OHJELMISTOJEN

TIETOTURVALLISUUS

Teknologian avulla voit suojata lasta internetissä. Pitkälle pääset huolehtimalla kyberturvallisuuden perusasioista eli salasanoista, laitteiden ja ohjelmistojen päivityksestä sekä yksityisyyasetuksista.

Monissa laitteissa ja palveluissa on myös mahdollista ottaa käyttöön erilaisia turvatoimia ja käyttörajoituksia. On kuitenkin hyvä huomioida, että täydellistä suojaa netin vaaroilta ei ole mahdollista saada.

SALASANAT

Kerro lapsellesi, millainen on hyvä salasana ja kehoita häntä välttämään helposti arvatavia salasanoja, esimerkiksi "123456", oma nimi tai lemmikin nimi. Hyvä salasana on pitkä, esimerkiksi kokonainen salasanalaus.

Omia salasanoja ei saa kertoa kenellekään. Yhtä salasanaa käytetään vain yhdessä palvelussa. Ottakaa käyttöön tarvittaessa salasanojen hallintapalvelu.

KÄYTTÄJÄTILIT

Opetä lapsellesi, että kun hän käyttää yhteiskäyttölaitteita esimerkiksi koulussa, kirjastossa tai kavereiden luona, on käyttäjätileiltä aina kirjaututtava ulos. Näin seuraava laitteen käyttäjä ei pääse käyttämään hänen tilejään.

LAITTEET

Laitteisiin voi tulla esimerkiksi haittaohjelma, joka voi hidastaa laitetta, tuhota tietoa tai estää sen toiminnan. Asenna kaikki päivitykset ja lataa uusimmat versiot sovelluksista. Asenna ja pidä ajan tasalla myös riittävät suojamekanismit, esimerkiksi tunnetun valmistajan virustorjuntaohjelmisto.

HAKUKONEET

Hakukoneisiin voi asettaa lukittavia sisälönsuodatuksia, jotka auttavat poistamaan hakutuloksista lapsille sopimatonta sisältöä.

KÄYTTÖJÄRJESTELMÄT

Sivustoja, joilla lapsi voi tai ei voi vierailla, pystyy rajoittamaan. Myös sovelluksia ja sitä, kenen kanssa lapset voivat viestiä on mahdollista rajoittaa. Käytölle on mahdollista asettaa aikarajoituksia.

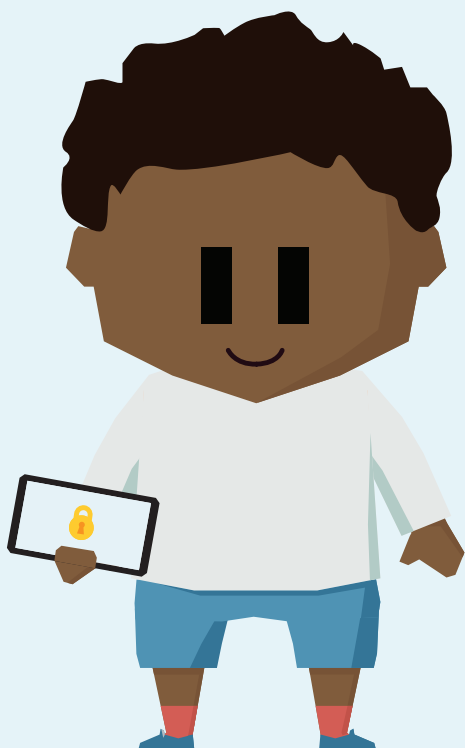
PAIKANNUS

Paikannusmahdollisuus voi olla hyödyllinen ominaisuus, jos laite katoaa tai se varastetaan. Muista tarkistaa sovellusten paikannukseen liittyvät yksityisyysasetukset ja rajoita niitä tarvittaessa.

YKSITYISYYSASETUKSET

Osa sovelluksista saattaa pyytää tarpeettoman laajoja oikeuksia, esimerkiksi osoitekirjan yhteystietojen käyttöä. Varmista, ettei sovelluksilla ole turhia oikeuksia ja ota käyttöön vaihtoehtoisia sovelluksia, jotka eivät vaadi yhtä laajoja käyttöoikeuksia.

HYVÄ KÄYDÄ LÄPI

LAPSEN KANSSA:

- ✓ **Millainen on hyvä salasana**
- ✓ **Kaikkiin palveluihin tarvitaan eri salasana**
- ✓ **Miten salasanoja säilytetään**
- ✓ **Mitä tehdä, kun laite tai ohjelma ilmoittaa uudesta päivityksestä**
- ✓ **Mitä tehdä, jos laite tai ohjelma ilmoittaa virhetilanteesta**

KUN VAHINKO TAPAHTUU

Muista, että vaikka ikäviä asioita tapahtuu, on niistä mahdollista selviytyä. Internet on nykyään olennainen osa elämää, ja kaikkia elämän osa-alueita on mahdotonta hallita. Kaikilta vahingoilta ei voi välttyä. Siksi on tärkeää pysyä rauhallisena ja ottaa vastoin käymiset haltuun rauhallisesti.

Lapselta voi kysyä esimerkiksi sitä, onko hän kohdannut netissä ahdistavaa tai asiatonta sisältöä tai jotain, mitä hän ei täysin ehkä ymmärrä. Nämä kysymykset ovat erityisen tärkeitä silloin, jos epäilee jotain tapahtuneen, mutta ne ovat hyviä pitämään keskusteluyhteyden auki myös muulloin.

Lapsi saattaa myös vähätellä tapahtunutta, joten rohkaise lasta kertomaan lisää kokemuksistaan. Aluksi ei kannata kysyä liian tarkkoja kysymyksiä tai johdatella keskustelua, vaan lähestyä aihetta avoimesti ja kuunnella

kertomus loppuun. Älä tuomitse lapsen tekoja, vaan ota selvää mitä on tapahtunut ja ole lapsen tukena. Anna lapsen kertoa asiansa rauhassa ennen kuin mietit, mitä tulisi tehdä. Ajatuksia ja tunteita on hyvä pohtia yhdessä.

Voit esimerkiksi ehdottaa lapselle ratkaisuvaihtoehtoa ja kysyä, miltä se kuulostaa hänestä. Voit myös selittää lapselle, mitä seurauksia ja hyötyjä ratkaisulla olisi. Tässä vaiheessa tärkeintä on pysyä rauhallisena. Lasta kannattaa kiittää siitä, että hän kertoi kokemuksestaan ja kehua rohkeudesta jakaa huolensa.

Usein lapsen kaverit saattavat tietää ikävistä tapahtumista, vaikka niistä ei kerrottaisi vanhemmille, koska lapsi pelkää vanhempien reaktiota.

Jos lasta on kiusattu tai hän on saanut epäsoivia yhteydenottoja, ei keskusteluja kan-

KOTONA ON HYVÄ

KÄYDÄ LÄPI:

- ✓ Minkälaisia vahinkotilanteita voi sattua
- ✓ Vahinko voi sattua kaikille
- ✓ Missä tilanteissa kannattaa kääntyä luotettavan aikuisen puoleen

nata poistaa. Viesteistä kannattaa ottaa ruutukaappaukset todisteeksi ja tämän jälkeen keskusteluyhteys henkilöön tulee katkaista.

Jos vahinko johtuu tietoturvaloukkauksista, esimerkiksi tietojen kalastelusta tai yksityisen tiedon jakamisesta netissä, sekä näiden loukkausten yrityksistä, kannattaa asiasta ilmoittaa Liikenne- ja viestintä-

virasto Traficomın Kyberturvallisuuskeskuskelle. Lisää tietoa aiheesta löydät osoitteessa kyberturvallisuuskeskus.fi/ilmoita.

Jos epäilet rikosta, on asiasta ilmoitettava aina poliisille. Voit antaa joko nettivinkin osoitteella poliisi.fi/nettivinkki tai tehdä rikosilmoituksen osoitteella poliisi.fi/sahkoinen_rikosilmoitus.

SPOOFY – PELI, JOKA LUO LAPSISTA

ARJEN KYBERSANKAREITA

Spoofy on viihteellinen oppimispeli, joka tutustuttaa lapset kyberturvallisuuden sanastoon ja ilmiöihin. Peli opettaa heitä tunnistamaan netin vaaranpaikkoja ja neuvoa, kuinka vaaroilta voi välttyä.

Pelaaja on arjen kybersankari, joka auttaa pelaajan jääneitä tuttavien heidän kybermaailmaan sijoittuvissa pulmissaan. Ilmiöihin tutustutaan neljässä lasten arkielämässä tutussa paikassa:

- ✓ **Kaupunki**, jossa opitaan suojaamaan omaa ja muiden yksityisyyttä
- ✓ **Koulu**, jossa muistutetaan netin käyttäytymissäännöistä

✓ **Mummola**, jossa pohditaan kehen ja mihin voi luottaa

✓ **Koti**, jossa käydään läpi laitteisiin ja ohjelmistoihin liittyviä tietoturvataitoja.

Peli on kehitetty erityisesti alakoulun ensimmäisten luokkien oppilaille, mutta ihan kaikki saavat sitä pelata. Myös aikuiset!

Spoofy on maksuton ja se toimii iOS- ja Android-laitteilla. Peli on suomen- ja ruotsinkielinen. Katso latausohje oppaan takakannesta. Lue lisää osoitteesta:

SPOOFY.FI

SPOOFY

MISTÄ SAA LISÄTIETOA?

Kyber- ja nettiturvallisuuteen liittyviä ohjeita on runsaasti tarjolla internetissä. Ohjeita ja vinkkejä on jopa niin paljon, että niiden seasta on vaikeaa löytää riittävän kattavaa ja ajantasaista tietoa. Luotettavia tiedonlähteitä ovat esimerkiksi:

✓ **Poliisin nettisivut osoitteessa *poliisi.fi***

tarjoaa ajantasaista tietoa muun muassa huijauksista ja kyberrikollisuudesta.

✓ **Traficomin Kyberturvallisuuskeskuksen oppaat osoitteessa *kyberturvallisuuskeskus.fi* > Ajankohtaista > Tietoturvaoppaat**

- Turvallisesti netissä – ohjeita lasten vanhemmille
- Turvallisesti netissä – lasten opas
- Näin pidät huolta tietoturvasta kotona ja työpaikalla
- Näin suojaudut nettihuijaukselta
- Netiketti – verkossa liikkujan työkalupakki.

✓ **Maksuton palvelu *Empatiapakkaus.fi***

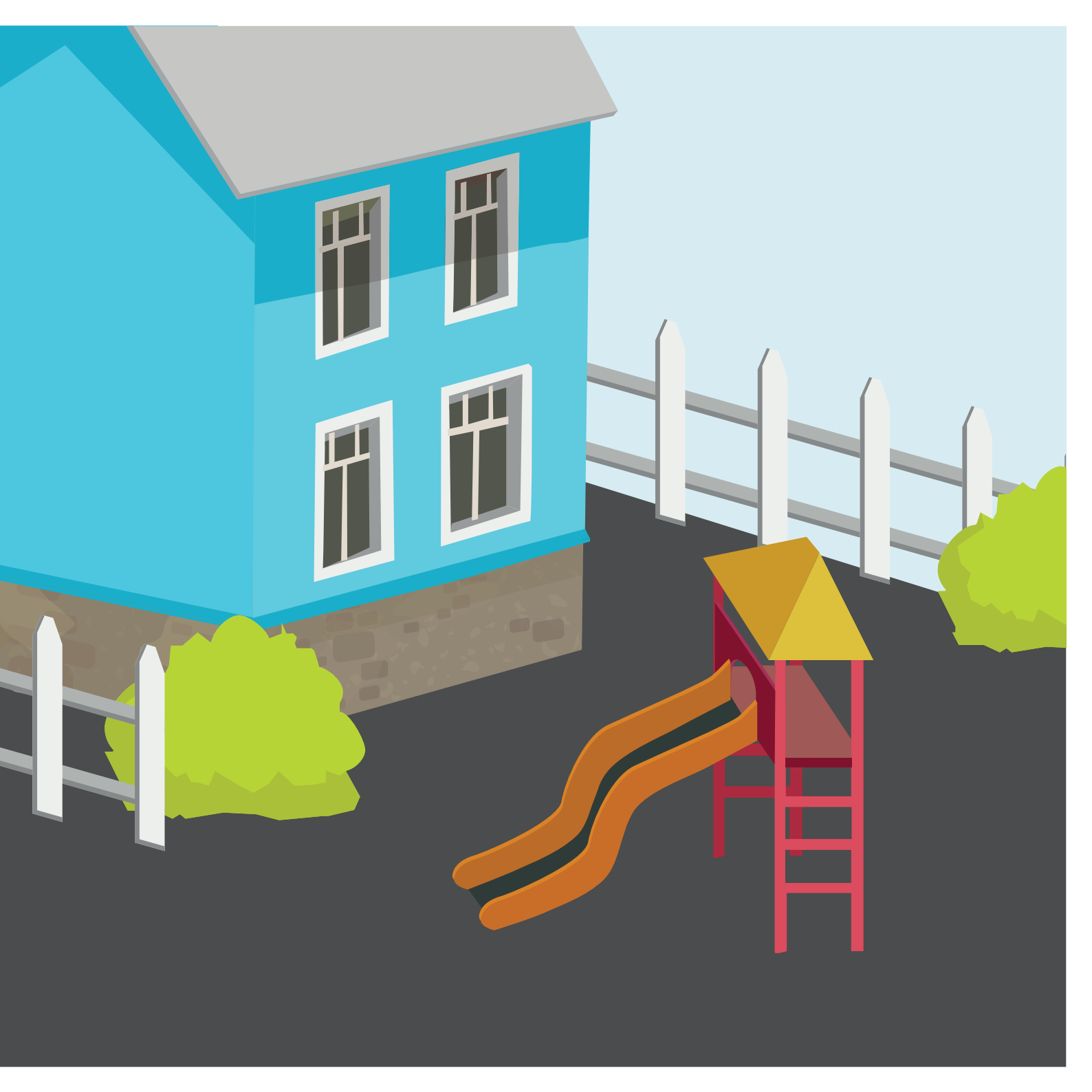
tarjoaa tietoa ja käytännön työkaluja digiajan empatiataitojen kehittämiseksi. Palvelu on suunniteltu erityisesti lapsille, nuorille, vanhemmille sekä opettajille.

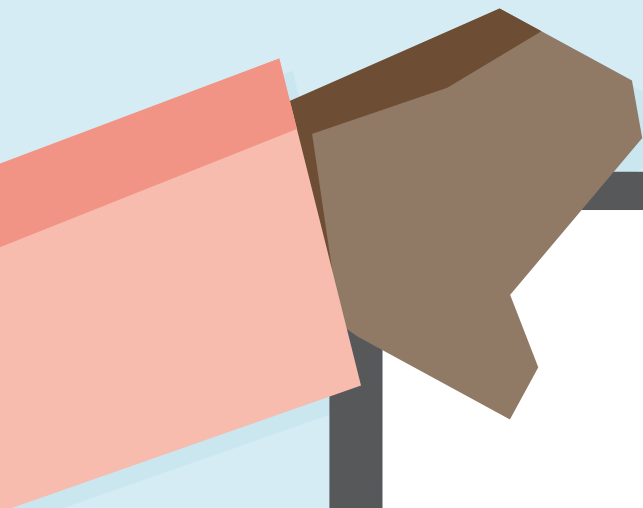
MUISTIINPANOJA

MUISTIINPANOJA

LATAA PELI QR-KOODILLA
TAI HAE APPIKAUPASTA

